

H E T D E R D E

o o g

VIJF FOTO-EXPOSITIES IN DE MOOR IN 1987

Centrum De Moor in Amsterdam is in de wereld van de creatieve fotografie in Nederland niet meer weg te denken. Niet enkel als centrum waarin jonge mensen middels het medium fotografie hun eigen uitdrukking zoeken van onze tijd en cultuur, maar ook als broedplaats voor fotografisch talent op een onschoolse wijze.

Het expositieprogramma is daar de neerslag van. Behalve groepsexposities, thematische, workshop-exposities en individuele presentaties van binnenuit, exposeert De Moor met vaste regelmaat werk van professionele fotografen uit binnen- en buitenland. Interessante thema's, visies, stromingen en benaderingen komen op deze wijze structureel aan bod. Onder de titel 'Het Derde Oog' presenteert De Moor in 1987 vijf exposities waarin de vraagstelling 'hoe verhoudt de fotograaf zich tot zichzelf, tot zijn omringende wereld en tot zijn medium' op een oorspronkelijke manier verwerkt is. Gekozen is voor vijf fotografen die elk vanuit een eigen visie de dialektiek van het kijken tot uitdrukking brengen op een eigentijdse en zeer persoonlijke wijze. Het 'derde oog' is niet enkel het oog van de camera, maar tevens de geïntegreerde blik van de fotograaf op zichzelf en de wereld.

De vraag naar zichzelf is aktueel geworden in een cultuur waarin groepsnormen, gemeenschapsbelevingen en sociaal gecodeerd gedrag fragmentarischer en vluchtiger worden. De vraag naar eigen identiteit wordt minder van buitenaf en van bovenaf geformuleerd als voorheen en is des te dringender wanneer kaders als werk, opleiding of andere vormen van gemeenschappelijk produktief zijn steeds korter duren of ontbreken. De vraag naar eigen identiteit is altijd een culturele vraag en levend bij mensen in groei en ontwikkeling.

Existentiële oer-vragen rondom leven en dood, onderlinge verhoudingen en geluk moeten hun antwoord krijgen in vormgeving en inrichting van bestaan. Zichzelf verstaan is onlosmakelijk verbonden met een verstaan van de wereld om je heen en noodzakelijk om tot zingeving te kunnen komen. Het blikveld naar buiten gericht geeft je de mogelijkheid je verhouding tot de wereld nader te definiëren. Dat definiëren is geen louter rationeel proces van technische aard. Het is een proces dat de hele mens aangaat, inclusief verbeelding en fantasie. Het geeft de mogelijkheid tot verandering, tot het uitdrukken van verlangen. Het is spelen met dat wat nog niet bestaat en het is verder kijken dan de feitelijkheid van het leven waarin het aktuele moment van elke keuze, van elke handeling, dat korte ogenblik is tussen verleden en toekomst.

Fotografie is daarvoor bij uitstek zo'n geschikt medium omdat het qua aard zo dicht aansluit bij dat aktuele moment, zowel in daad als in resultaat. Tegelijk kan het juist daarom zo verraderlijk zijn. Er is altijd resultaat maar het heeft niet altijd de diepte die ook werkelijk de verbinding legt tussen verleden en toekomst. Dan leidt het tot niets en is het niet meer dan een vluchtig en toevallig spiegelbeeld.

Fotografie vraagt om een persoonlijke visie die van kijken zien maakt, die van licht nemen overgaat in licht geven en helderheid en doorzicht verschaft op ons leven.

In de keuze van deze vijf exposities wil De Moor laten zien hoe vijf visies hun persoonlijke uitdrukking hebben gevonden in de fotografie die verder reikt dan het vluchtige moment.

Behalve dat verschillen in benadering zichtbaar worden gemaakt, proberen we een lijn aan te brengen waarin de ene visie complementair werkt op de andere. Licht het accent bij de ene fotograaf meer op de vasthoudendheid in een direkte fotografische taal, bij de ander is dat weer grilliger, lossier en geheimzinniger. Maar wat voor alle vijf geldt: een sterke inhoudelijke visie, of dat nu de heldere portretten van Hans Langenhuijzen zijn, de muzikale dubbelzinnigheid van Laurent Gudin, de transparante raamwerken van Machiel Botman, de vervallen ruimtes van Harry Sengers of de ingehouden en tot uitbarsting komende explosies van Brian Griffin.

Met een eigen licht, met een eigen vormgeving en beeldende kracht, stapelen deze vijf hun reeksen en verhalen op elkaar totdat iets zichtbaar wordt van wat je 'het derde oog' kunt noemen. Een oog dat 360° maakt en verder ziet dan je dacht dat mogelijk zou zijn.

Leo Divendal.

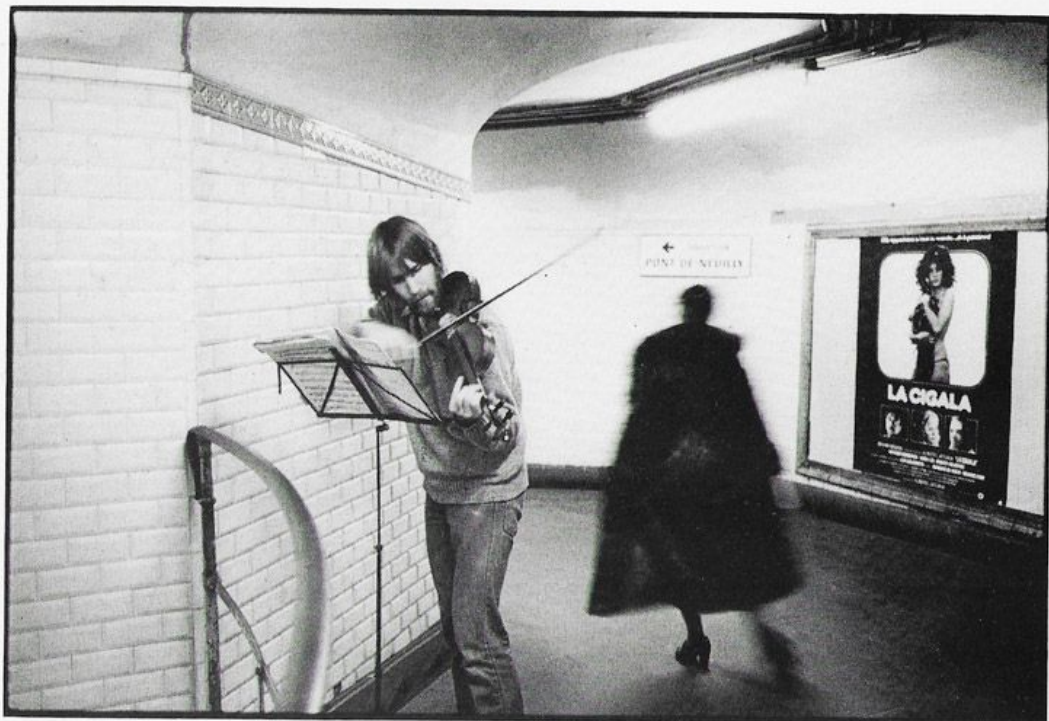
13 FEBRUARI - 13 MAART
LAURENT GUDIN
DE TOETS

*Geboren in Compiègne, Frankrijk,
24 jaar oud. Autodidact.
Ontwikkelde door contact met
andere fotografen zijn eigen
fotografie. Exposeerde eerder in
Compiègne, Beauvais en Reims.
Werkt momenteel in Parijs, na
enige jaren uitgeschakeld geweest
te zijn door een ongeluk.
Met deze expositie krijgen zijn
fotografische activiteiten een
nieuwe startpunt.*

Toen ik Laurent Gudin opnieuw ontmoette, kort geleden in de kliniek vlakbij de Porte d'Italie in Parijs waar hij herstellende was van een laatste operatie als restant van een ongeluk enige jaren geleden, zag ik zijn gezicht. Iets ouder geworden dan in mijn herinnering van vier jaar geleden in een café dichtbij het Centre Culturel in Compiègne waar ik in verband met een expositie een ontmoeting had met fotografen uit de regio. Met dezelfde combinatie van zelfverzekerdheid en verlegenheid die ik bij mezelf ken, vroeg hij of ik naar zijn foto's wilde kijken. We verloren elkaar nadien uit het oog, maar zijn beelden bleven op de een of andere manier achter m'n netvlies hangen en in de samenstelling van dit expositieprogramma kwamen ze als vanzelf weer naar boven drijven. In een oud adressenboekje (toch goed om die dingen te bewaren) vond ik een oud telefoonnummer, maar via via kon ik hem achterhalen in Parijs, wat me met de Mois de la Photo een goede gelegenheid bood om hem opnieuw te ontmoeten. Z'n bed in de kleine kamer in de kliniek bezaaid met de Photo-Poches van de grote fotografen, tientallen foto's zwart gekaderd op een witte spreij. Laurent springlevend en hersteld. Uit een klein doosje kwamen de verlangde drukjes voor mij en uit een nog kleiner doosje de hele serie waarvan ik me de kracht herinnerde: muzikanten in de métro.

Bij het zien van die foto's kwamen alle gevoelens weer naar boven van de vele tijd in de metro van Parijs en Londen, wandelend van de ene gang door de andere naar het volgende perron. De geluiden van de reizigers, de aanzwellende en weer wegebbende geluiden van treinen, bellen en omroepberichten. De métro, de meest unieke concertzaal ter wereld, onder de grond, in de hemel. Het ingenieuze labyrint met haastige mensen, opgepakt tegen elkaar aan. Zeep, parfum, zweet en knoflook. Genietend of overlevend. Klappende deuren. Het geluid van een golf van voetstappen en de stilte van binnengehouden menselijke taal. De afwezigheid van waarneembare emoties. Intieme interacties. De in zichzelf gekeerdheid van gezichten. Starende ogen. Net wakker of doodop. Lezend of kijkend in het onbekende. Het essentiële tussen. Nooit daar zijn om er te blijven, altijd om ergens vandaan naar ergens anders te gaan. En daar tussenin de uit het niets vandaan komende muziek. Dikwijls armoede en afval, maar soms flikkeren ogen op, staan lichamen stil en raken in trans. Een ontstaan van het onverklaarbare dat tot stilte leidt; het unieke geluid van het onderhuidse, van het verlangen, van het verdriet, van de ziel: de muziek. En dan Laurent. Een vingerwijzing, een touch, kort en voorbijgaand. Hij bespeelt zijn camera als een instrument. Een visuele muzikant. Zijn muzikanten worden acteurs die vragen om de reis van dat ene moment in je leven naar het andere even op te geven en een trein over te slaan. Met de blinde man te zien dat maar één plek de juiste is om de strijkstok te bewegen. Met de accordeonist te weten dat zijn instrument te klein is voor de muziek die hij eigenlijk wil maken. Voor die fotografische toets kom je ogen tekort.

H E T D E R D E
DOOG

Samenstelling en redactie van zowel
expositie programma als catalogus, **Leo Divendal**

Productie, **Bob van den Berg**

Vormgeving, **Peter Vermeulen**

Zetwerk, **Middleton**

Druk, **Heiermann**

Dit is een uitgave van
cultureel centrum de Moor,
Bethanienstraat 9,
1012 BZ Amsterdam
(020-224899).

© **DE MOOR**, Amsterdam 1987